

P+

SPECIAL

Jaargang 20
Week 43 | 2021

**In de Hollandse jungle
van Anouk Griffioen**

Verdwenen

vrouwen

ECOLOGY **DE KUNST VAN ANOUK GRIFFIOEN**

Anouk Griffioen tekende de prachtigste vrouwen. Fashionmodellen met starende ogen. Ze maakte er furore mee. Maar op zeker moment liepen haar modellen ruige bossen in waar de natuur haar eigen gang mag gaan. Ze verdwenen volledig. Op enorme doeken tekent Anouk nu alleen nog ecologische landschappen. En toch is er het gevoel dat er achter die wirwar van takken, bladeren en stengels nog steeds beeldschone vrouwen verscholen zitten die je aankijken.

Verscholen in de jungle

Een ouder werk van Anouk Griffioen: een van de vrouwen die ze op billboards in de stad zag, als reclame voor een modemerik.

ECOLOGY DE KUNST VAN ANOUK GRIFFIOEN

Haar beeldschone vrouwen van vroeger. Fashion-modellen die ze op posters in Rotterdam zag hangen. Een broeierige maar o zo lege blik, starend in de eindeloze verte.

Anouk Griffioen (1979) zette ze monumentaal op schilderslinnen met zwart verbrande takjes van bomen. Houtskool. Veel zwarter dan het grijs-glimmende grafiet van een potlood, vooral wanneer je na een laag fixeert nog een tweede laag aanbrengt, of een derde. Anouk raakte nooit een kleur meer aan, of verf. Kan ik niet, zegt ze.

Haar vrouwenportretten bereikten de Amsterdamse kunstscène en maakten furore. Uit deze gemeenschap dook de fotografe Annemariëke van Drimmelen op, die werk levert aan grote internationale fashionbladen en fashion labels. Anouk ging met haar in 2009 een samenwerking aan. Ze maakten een serie die ze 'Sophie' noemden. Het was geen bedacht iemand, maar een fashion-model van vlees en bloed: Sophie Vlaming. Ook weer een vrouw die op straat mensen het hoofd doet omdraaien, zo fijn en gracieus. Heel mooi grietje, zegt Anouk. De fotografe experimenteerde met spiegelingen waardoor in het gezicht van Sophie bomen en bosschages van de Kralingse plas reflecteerden. Je zag haar wel, maar je zag haar ook niet, volgens Anouk. En ineens waren daar op haar tekeningen ook geen gezichten meer, maar alleen een bos met haar, van bovenaf gezien. Of alleen een achterhoofd. Ze ging vrijer werken, durfde veel meer. Oh wacht, dacht Anouk, ik kan ook het wit van het doek gaan gebruiken om te tekenen. Sophie werd een schaduw en verdween uiteindelijk volledig in een stuk natuur zoals de natuur het zelf het liefste heeft. Alles door elkaar heen. Niet dat aangeharkte zoals boeren hun land inrichten, of de geometrische visie op groen zoals die leeft bij plantsoenendiensten en de beheerders van bedrijventuinen. Liever die ruige bosrand bij de camping in Frankrijk, vond Anouk.

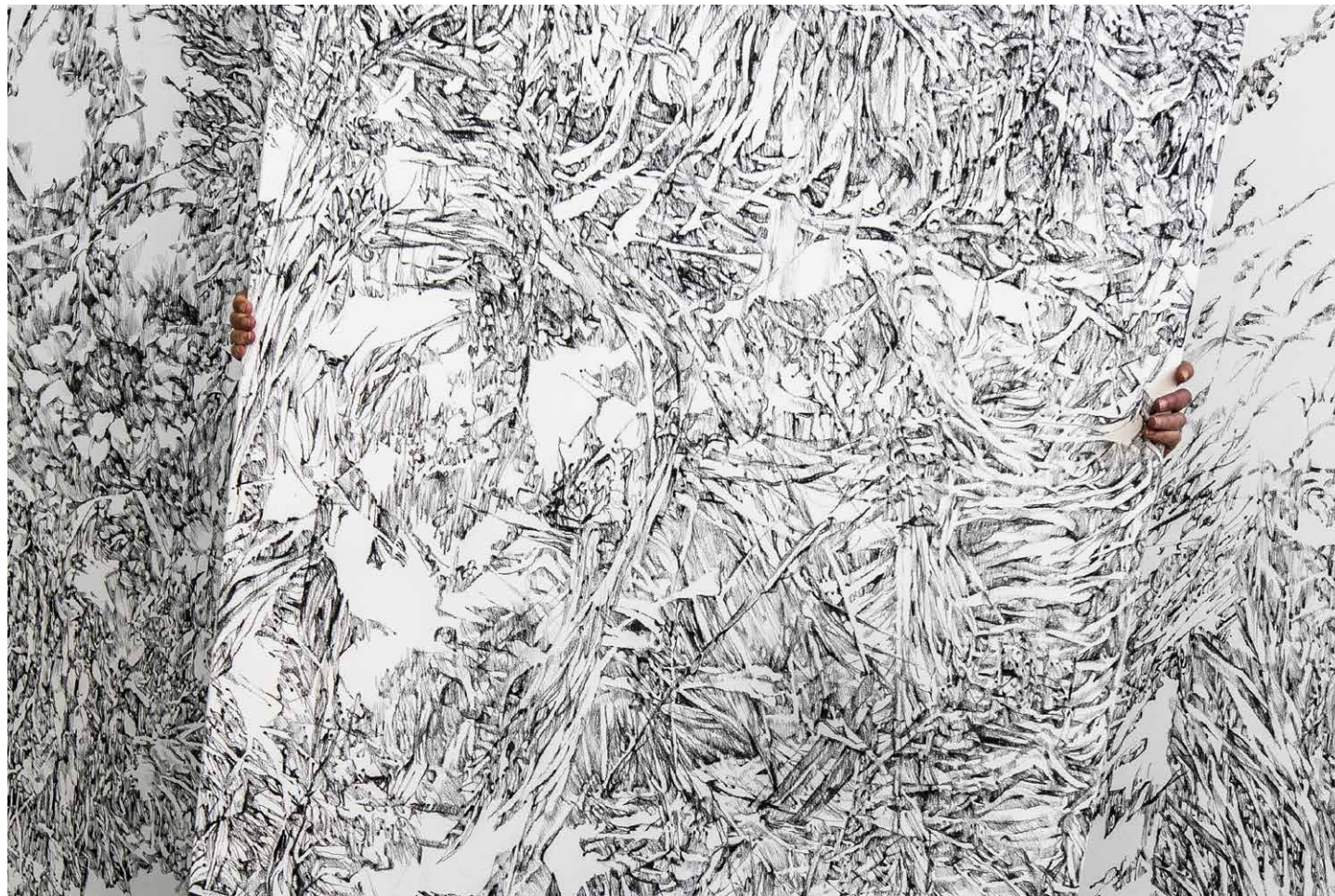
Wie ooit luisterde naar de hoogleraar ecologie Louise Vet, denkt meteen terug aan haar adviezen over hoe we ons land opnieuw op natuurlijke wijze kunnen herinrichten: 'We moeten naar georganiseerde rommeltjes toe'. Zo ziet haar werk er uit. Anouk 'nailed it', zouden Amerikanen zeggen. In Nederland duurt het dan wat langer voordat zo'n kunstzinnige vertaling van een belangrijk idee op waarde wordt geschat. Wat Anouk al niet voor commentaar hoorde op haar werk. Iemand beschreef het zelfs als 'een hysterische Intratuin'. Zo grappig, zegt Anouk.

Na de samenwerking met de fotografe verdwenen de prachtige vrouwen van Anouk volledig in een muur van bomen, struiken, en planten. Ze vergrootte haar doeken tot reusachtige werken van wel 28 bij 4 meter om zo een kunstzinnig beeld van biodiversiteit op te kunnen bouwen. In 2016 waren er op haar solotentoonstelling TENT in Rotterdam nog wat laatste schimmen van menselijke gestalten. Schaduwen van haar dochter en van haarzelf, in een wand van 22 meter lengte. Daarna was er niemand meer.

En toch, wie haar ontwikkeling kent en voor die grote doeken staat, heeft helemaal niet het gevoel alleen te zijn. Kijken er ogen naar je van achter dat kreupelhout? Zit daar echt niemand verscholen? Is er niet ergens een been? Een teen die voorzichtig uitsteekt alsof er geprobeerd wordt hoe koud het water van de Noordzee is? Nee, die ogen zijn er niet, zegt Anouk. Niet in het doek dat ze maakte naar een verwilderd stuk tuin van haar buurvrouw. Niet in dat eerbetoon aan een op straat vermoordde jongen, een hoge stapel van verwelkte bloemen, geknakt en gebroken. Een rouwboekje zoals elk rouwboekje zou moeten zijn. In haar laatste werken is hooguit een teken van menselijk leven te bespeuren in de deken van een dakloze, die ze vond in een stadspark. Maar zelfs de plooiën van de stof gaan op in het struweel. En dat daar? Is dat een zonnebloem? Nee, het is een zonnehoed, een Echinacea. Het werk toont een fragment van een tuin van tuinkunstenaar Piet Oudolf. Zelfs dit stuk aangelegd natuur wordt met haar houtskool wilder dan Piet het ooit zelf in zijn eigen tuinen zag.

Trouwens. Ook Oudolf speelde een cruciale rol in haar ontwikkeling. Anouk was overdonderd toen ze over de vergeten spoorlijn boven New York liep, de pas geopende Highline, waar Oudolf de Amerikanen toonde welke planten en bloemen er op hun eigen prairies groeiden. Anouk ging er nog eens heen en nog eens. Ik was helemaal verliefd op Piet Oudolf, zegt ze. Zo vet. Die echte natuur, omringd door een zinderende stad. Het fascineerde haar. Ook daar weer: billboards, als openbare expositieruimte voor kunstenaars. Daar te mogen hangen. Over vijf jaar pak ik zo'n billboard, belofde ze zichzelf. Met een enorme tekening, als een ode aan Piet. Maar de bebouwing rondom de spoorlijn steeg op en de billboards verdwenen voordat Anouk ertussen kon komen. Nu moet ze iets anders met Piet verzinnen. Iets buiten. In een tuin van hem, misschien. Ergens. Schreef hij haar maar eens terug.

Wie voor haar grote doeken staat, heeft helemaal niet het gevoel alleen te zijn

Haar recente werk: landschappen waar de natuur haar eigen gang gaat, resulterend in een Hollandse jungle.

Door de coronatijd raakten haar landschappen nog dichtervolgetekend dan ooit

➤ Ze nam haar vader ook mee naar New York, om samen te kijken. Van hem had ze haar tekentalent, een bijzondere eigenschap voor iemand die bij de Belastingdienst werkte. En dat nog met groot plezier deed ook. Ze hield van haar vader, die drie maanden voor zijn pensionering overleed. Samen met hem zorgde ze voor haar moeder, die na haar geboorte een postnatale depressie kreeg die nooit meer overging. Van haar vader hoorde ze wel eens over dat vrolijke meisje met lange witte laarsjes uit de dancing in Twente. Zo heeft zijzelf haar moeder nooit gekend.

Tekenen dus. De beste van haar klas wilde ze worden. Daarom liet ze het aanbod schieten om op de kunstacademie in Amsterdam te gaan studeren. Naar haar zin liepen daar veel te veel kinderen van al gearriveerde kunstenaars rond. Het werd daarom Rotterdam, de Willem de Kooning Academie. Haar doel slaagde. Bij het modeltekenen stelde de docent haar steeds als voorbeeld: kijk hoe Anouk het doet. De erkenning volgde snel. Haar samenwerking met fotografe Annemarieke van Drimmelen leverde na twee jaar werken een expositie op waar alle damesbladen van naam acte de présence gaven, van de Linda tot de Viva tot de Glamour. Op de eerste avond was de helft van hun werk al verkocht. Dat was in 2010, alweer ruim tien jaar geleden.

Het is stiller nu, zeker na die anderhalf jaar corona. Het was een tijd waarin kunstgaleries sloten, er geen tentoonstellingen waren, geen atelierbezoeken, geen commissies van musea die haar werk kwamen beoordelen. Als alles dicht is, verandert je leven. Als je geen afspraken hebt en niet reist heb je ineens zoveel tijd over. Geen deadlines. Je kan maar door en door. De landschappen van Anouk raakten nog dichtervolgetekend dan ze al waren. Alsof dat gigantische doek uiteindelijk nog te klein was.

Het wonder van haar werk is dat al die streepjes bij elkaar zo'n overweldigend beeld vormen. Het is ook niet dat ze eerst grote contouren en vlakken schetst en daarna begint in te vullen, zoals kunstenaars dat doen. Ze begint ergens en het geheel ontstaat, op organische wijze. Het eindbeeld zit in haar hoofd en komt eruit. Vormgeheugen heet dat. Er is een anekdote over Michelangelo die de vraag kreeg hoe hij dat toch voor elkaar kreeg, uit een stuk marmer zo'n levensechte leeuw halen. Hij zou toen iets gezegd hebben als: 'Die leeuw zat er al in, ik hoefde alleen nog even alles wat niet-leeuw was weg te hakken'. Stel dezelfde vraag aan Anouk en er komt een heel ander antwoord uit. Hoe ze dat kan, uit het niets zo'n reusachtig wit doek vullen met misschien wel honderdduizenden lijntjes van een centimeter? Anouk zegt: "Geen idee. Ik kan dit. Maar ik kan weer geen autorijden."

Rutte, kun je daar niet even iets anders ophangen, man?

Gedreven is ze zeker. Altijd bezig. Heel ambachtelijk. Het moet er gewoon uit. Ze maakt werkdagen die op kantooruren beginnen en soms 's nachts doorgaan. TL-licht is prima, wat haar betreft. Alleen wat vrije middaguren wanneer ze haar kinderen van school haalt. Ook op zaterdag draait ze deur van haar studio in het ateliergebouw 'Het Wilde Weten' in Rotterdam van slot. Of op zondag, als dat zo uitkomt. Dan klimt ze op de hoge keukentrap, om bij het hoogste deel van het doek te kunnen komen. Tijd om dat gat in de houten vloer te repareren gunt ze zichzelf niet. Ze heeft er een barkruk bovenop gezet, om te voorkomen dat bezoekers een enkel breken. Op haar overvolle bureau ligt een kleine Leica-camera, waar ze foto's mee maakt. Een verwaarloosde rietkraag bij Het Nieuwe Instituut, dorre stengels met een verwaaide pluim. Polaroids maakt ze ook. Foto's van haar hond Appel, die haar vaak gezelschap houdt. En als ze dan uiteindelijk naar huis gaat, maakt ze een foto van de productie van die dag, die ze op Instagram post met een korte mededeling als: dinsdag. En dan denkt ze bij zichzelf als ze naar de eerdere foto van maandag kijkt: Jezus, heb ik zo weinig gedaan vandaag?

Te klagen heeft ze niet over belangstelling voor haar werk. In een collegezaal van de Erasmus Universiteit hangt een heel groot werk, van zes bij drie meter. Ook een ecologisch landschap. Het doet daar echt iets, vindt iedereen. Een hoogleraar psychologie zei erover: 'Heb ik tijdens het college geven uiteindelijk iets moois om naar te kijken en aan te refereren'. Ook particulieren halen haar werk in huis. Zulke klanten hoort ze wel eens dingen zeggen als: 'Wij wonen in zo'n betonnen doos, wij willen met jou de natuur in huis halen'. Daar moet ze dan aan denken als ze minister-president Rutte op tv voor een nietszeggend kunstwerk ziet staan. Man, kun je daar niet even iets anders ophangen? Bel me eens.

Misschien moet Rutte met een mooie vrouw worden gelokt? Komt er ooit weer zo'n prachtig model met starende ogen uit haar jungle tevoorschijn gekropen? Nou... zegt Anouk, een beetje plagerig. Zou kunnen. ■

Websites

+ Anouk Griffioen

+ TEKST JAN BOM

+ FOTOGRAFIE P+

+ ART DIRECTION BUREAU BOUDEWIJN BOER EN STUDIO 10

+ UITGEVERIJ ATTICUS BV

+ WWW.P-PLUS.NL

Komen de vrouwen van Anouk Griffioen ooit weer uit haar doeken tevoorschijn?

De metershoge doeken van Griffioen zijn opgebouwd uit misschien wel honderdduizend streepjes, zoals dit werk in wording.